

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งเป็นหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. การอ่านและความเข้าใจในการอ่าน
3. โครงสร้างข้อเขียนในบทอ่าน
4. แผนภาพโครงเรื่อง
5. แบบฝึกทักษะการอ่าน
6. การวัดผลสัมฤทธิ์และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ลักษณะของหลักสูตร

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่น ๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ (กรมวิชาการ, 2544)

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

1. กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียดและจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี และวรรณกรรม
2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถฐานที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางจัดการเรียนรู้
3. กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นโดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 4-6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้นมิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้นเพื่อเห็นภาพการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีดังนี้

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2: การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3: การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4: การใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติและหลักเกณฑ์ของภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาเสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5: วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3 สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3

สาระที่ 1: การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถอ่านได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็วยิ่งขึ้น เข้าใจวงศัพท์กว้างขึ้น เข้าใจสำนวนและโวหารการบรรยาย การพรรณนา อธิบาย อุปมา และสาธก สามารถใช้บริบทการอ่านและใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้น

2. สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์เรื่องที่อ่าน ประเมินค่าทั้งข้อดีและข้อด้อยอย่างมีเหตุผลโดยใช้แผนภาพความคิด และกระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างหลากหลาย พัฒนาความสามารถในการอ่านมาเล่าเรื่อง ย่อเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดจากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในการอ่านในการตรวจสอบความรู้

3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงตามลักษณะคำประพันธ์ที่หลากหลายและวิเคราะห์คุณค่าด้านภาษา เนื้อหาและสังคม จับบทประพันธ์ที่มีคุณค่านำไปใช้อ้างอิงได้เลือกอ่านหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาตนด้านความรู้และการทำงานมีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 การอ่าน พบว่า หลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 ม.1-3 ไว้ว่าให้ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต โดยใช้แผนภาพความคิดหรือแผนภาพโครงเรื่องเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสมรรถภาพในการอ่านให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น สามารถเล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

การอ่านและความเข้าใจในการอ่าน

ความหมายและความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน สามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ และเพิ่มพูนสติปัญญาของตนเอง ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านย่อมนำความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี

การอ่านมีความหมายหลายทาง นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอ่าน ได้อธิบายถึงความหมายของการอ่านไว้ต่าง ๆ กัน เช่น มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2532) ได้ให้นิยามของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้อ่านรับรู้สารซึ่งเป็นความรู้ ความคิด ความรู้สึก และความคิดเห็นที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การที่ผู้อ่านจะเข้าใจสารได้มากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับประสบการณ์ และความสามารถในการใช้ความคิด บันลือ พฤกษ์วัน (2538) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่มี

การจดบันทึกไว้ออกมาเป็นคำพูด หรือความคิดอย่างมีเหตุผล วิมลรัตน์ จาตุรานนท์ (2540) ได้ให้ความหมายการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง เป็นกระบวนการทำความเข้าใจ ภาษาของผู้เขียน ใช้ความคิดในการถอดความ ตีความ สรุปความหมาย เพื่อให้เข้าใจสารนั้น ตรงกับที่ผู้เขียนต้องการ

นอกจากนี้ Mcdley (1977) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสติปัญญาเมื่อผู้อ่านเห็นสัญลักษณ์ก็จะใช้กลวิธีต่าง ๆ เช่น การสรุปความ หรือตีความ รวมทั้งใช้ความรู้ทั่วไปและความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ของตน เพื่อให้ได้ความหมายที่เหมาะสมที่สุด

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวนั้น จะเห็นได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ซับซ้อน เป็นทักษะที่ต้องอาศัยสติปัญญา ความรู้ ความสามารถในการสร้าง ความเข้าใจความหมาย หรือตีความจากตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ทางภาษาที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดไว้ในงานเขียน

การอ่านเป็นทักษะสำคัญและใช้มากในการดำรงชีวิต ดังที่สมถวิล วิเศษสมบัติ (2525) กล่าวว่า ทักษะการอ่านมีความสำคัญในชีวิตประจำวัน เป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาความรู้ต่าง ๆ หรือเพื่อความบันเทิงพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ จิวัดักษณ์ บุณยะกาญจน (2526) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญในการอ่านไว้ว่า ทักษะการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและให้ประโยชน์แก่มนุษย์ทุกด้านทุกโอกาส ในด้านการศึกษาหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ การอ่านช่วยส่งเสริมความรู้ความคิดของเราให้เพิ่มพูนขึ้น

สรุปความสำคัญของการอ่านได้ว่าเป็นทักษะที่มีคุณค่า มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพราะนอกจากจะอ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว การอ่านยังเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ แล้วนำไปประกอบอาชีพการงานต่าง ๆ และทำให้เกิดพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและด้านอารมณ์ ส่งผลให้คุณภาพชีวิตมนุษย์พัฒนาดีขึ้น

ความเข้าใจในการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการสื่อความหมายของความคิด อารมณ์ และความรู้สึกต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน การอ่านจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดและความสามารถในการทำความเข้าใจในสารที่สื่อ และตีความสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายให้ได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ผู้เขียนแสดงออกมาทางข้อความนั้น (White, 1981) ดังนั้นการอ่านจึงประกอบไปด้วย การสื่อสาร และการเข้าใจความหมาย ถ้ามีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งแล้วจะทำให้ผู้อ่านสามารถรวบรวมความคิดจากสิ่งที่อ่านได้ การอ่านที่ปราศจากความเข้าใจย่อมไม่ใช่การอ่านที่แท้จริง ดังนั้น ความเข้าใจจึงเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดของการอ่านทุกชนิด (อภิรดี ทักษิการ, 2538)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่าน ได้กล่าวถึงความหมายของความเข้าใจในการอ่านไว้หลายประการ ดังนี้

Strang (1969) ได้กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่าหมายถึงความสามารถในการจับใจความสำคัญ และรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ ผู้ที่มีความเข้าใจจะสามารถย่อใจความหรือเขียนโครงร่างของสิ่งที่อ่านนั้นได้ สามารถลำดับเหตุการณ์และมองเห็นเจตนาของผู้เขียนนำไปประเมินค่าสิ่งที่อ่าน และแสดงความคิดเห็นได้

Bromley (1992) ได้อธิบายความหมายของความเข้าใจในการอ่านสรุปได้ว่า หมายถึง การที่ผู้อ่านใช้กระบวนการทางสติปัญญาที่ต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความหมายจากข้อมูลใหม่ที่ได้รับ แล้วตีความและสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้

Barr, Blachowicz and Wagmon – Sadow (1995) กล่าวถึงความหมายของความเข้าใจในการอ่าน สรุปได้ว่า หมายถึงความสามารถของผู้อ่านที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับเรื่องที่อ่าน เช่น เข้าใจความหมายของเนื้อเรื่อง การตีความจุดประสงค์ของผู้เขียนโดยอาศัยภูมิหลังและประสบการณ์เดิม

จากทัศนะดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเข้าใจในการอ่าน หมายถึง การที่ผู้อ่านสามารถจับใจความสำคัญของเรื่อง เข้าใจความหมาย ตีความ วิเคราะห์จุดมุ่งหมายเจตนาของผู้เขียนบทอ่านต่าง ๆ ได้ โดยอาศัยประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้อ่านด้วย

ลักษณะของความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านแสดงได้ด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจเรื่องราวที่อ่าน ในลักษณะต่าง ๆ กัน การที่จะทราบว่าผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถประเมินผลได้ดังที่ Haf and Jollie (1972 อ้างถึงใน วันเพ็ญ สุภิกิตย์, 2528) ได้สรุปว่าผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านต้องมีลักษณะดังนี้

1. ตอบคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ จากเรื่องได้
2. เข้าใจคำชี้แจง สามารถปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำที่เขียนอธิบายไว้ได้ถูกต้อง
3. จดจำและสามารถบรรยายสิ่งที่ได้อ่านเป็นคำพูดของตัวเองได้
4. ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง
5. แยกได้ว่ารายละเอียดตอนไหนสำคัญ ตอนไหนไม่สำคัญ
6. บอกได้ว่าตัวอย่างหรือคำอธิบายประกอบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับเนื้อความสำคัญตอนไหน อย่างไร
7. บอกได้ว่าประโยคไหนเป็นประโยคแสดงเนื้อความสำคัญหรือใจความของเรื่องราว

8. บอกได้ว่าเนื้อหาของสิ่งที่อ่านมีความสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างไร

9. แสดงข้อสรุปของบทความที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

10. บอกได้ว่าในการเขียนบทความที่อ่านนั้น ผู้เขียนชี้แนะอะไรในการจัดระเบียบเรียง เช่น เวลา สถานที่ หรือสาเหตุและผล เป็นต้น

11. บอกได้ว่าอะไรคือความหมายที่ซ่อนเร้นที่ไม่ได้แสดงไว้ในบทความ

12. บอกได้ว่าเรื่องที่อ่านมีแนวการดำเนินเรื่องหรือให้อารมณ์อย่างไร

13. บอกว่าวัตถุประสงค์ในการเขียนซึ่งผู้เขียนไม่ได้แสดงไว้โดยตรงได้

14. บอกได้ว่าตอนใดผู้เขียนใช้ถ้อยคำเปรียบเทียบอย่างไร มีความหมายว่าอย่างไร
สนิท ตั้งทวี (2525) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความเข้าใจในการอ่านไว้

ดังนี้

1. บอกชื่อเรื่องได้

2. บอกสาระของเรื่องได้

3. บอกรายละเอียดของเรื่องได้

4. ลำดับเหตุการณ์ในเรื่องได้

5. บอกความสัมพันธ์ของสิ่งที่ต่างกันได้

6. เปรียบเทียบเหตุการณ์ในเรื่องได้

7. บอกเหตุผลได้

8. คาดการณ์หรือเดาเหตุการณ์ได้

9. สรุปเรื่องได้

10. แยกแยะเหตุการณ์ได้

11. บอกความตั้งใจของผู้เขียนได้

Wainwright (1972) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของความเข้าใจในการอ่านว่าผู้ที่มีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. สามารถเก็บใจความสำคัญและระลึกได้เมื่อต้องการ

2. เลือกอ่านแต่หัวข้อที่สำคัญ

3. ตีความหมายใจความและแนวคิดได้

4. สรุปเรื่องราวต่าง ๆ จากเรื่องที่อ่านได้

5. สรุปและประเมินค่าเรื่องราวที่ตนอ่านได้

6. เชื่อมโยงความรู้ที่ได้มาใหม่กับประสบการณ์เดิมได้

นอกจากนี้ Tricia (1982 อ้างถึงใน วันเพ็ญ สุภิกิตย์, 2528) กล่าวว่าความเข้าใจในการอ่าน คือ ความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ อย่างน้อย 5 ประการ จาก 10 ประการ ซึ่งควรได้รับการทดสอบโดยเรียงลำดับตามความสามารถ ดังนี้

1. เข้าใจความหมายของคำ
2. แยกแยะข้อเท็จจริงและทำตามคำสั่งได้
3. จับใจความสำคัญและแยกแยะใจความสำคัญกับรายละเอียดได้
4. เข้าใจและเรียงลำดับข้อความ
5. สรุปเรื่องและให้ข้อคิดเห็น
6. ทำนายผลได้ใกล้เคียงความจริง
7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล
8. จำแนกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น
9. แก้ปัญหาด้านการตีความโดยเฉพาะคำที่มีความหมายกำกวม
10. อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณและมีความซาบซึ้งในเรื่องที่อ่าน

ส่วน Bond and Tinker (1957) ได้เสนอแนะสิ่งที่เป็นพื้นฐานของความเข้าใจจากส่วนย่อย ไปจนถึงความเข้าใจส่วนรวมที่ผู้อ่านจะต้องมี คือ

1. ความเข้าใจความหมายของคำ
2. ความเข้าใจหน่วยความคิดจากกลุ่มคำ
3. ความเข้าใจประโยค
4. ความเข้าใจใจความเป็นตอน ๆ
5. ความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด จากการเห็นความสัมพันธ์ของข้อความแต่ละตอนที่อ่านจากทศนระดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านต้องสามารถเก็บใจความสำคัญ ตีความ สรุปความ วิเคราะห์และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้

ระดับของความเข้าใจในการอ่าน

Burmister (1978) ได้กล่าวว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นการอ่านที่ต้องอาศัยความสามารถหลายด้านแบ่งออกได้เป็น 7 ระดับ คือ

1. ระดับความจำ (Memory) เป็นระดับของการจำในสิ่งที่ผู้เขียนกล่าวไว้ได้แก่ การจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริง คำจำกัดความ ใจความสำคัญของเรื่องและลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง
2. ระดับการแปลความหมาย (Translation) เป็นการนำข้อความหรือสิ่งที่เข้าใจไปแปลเป็นรูปอื่น เช่น การแปลภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การถอดความ การนำใจความสำคัญของเรื่องไปแปลเป็นแผนภูมิ

3. ระดับการตีความ (Interpretation) คือการเข้าใจและมองเห็นความสำคัญของสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้บอกไว้ เช่น หาเหตุเมื่อกำหนดผลมาจากการณ์ว่า อะไรเกิดขึ้นต่อไป

4. ระดับการประยุกต์ใช้ (Application) คือความสามารถในการเข้าใจหลักการนั้น ๆ แล้วนำไปประยุกต์ใช้จนเกิดความสำเริง

5. ระดับการวิเคราะห์ (Analysis) คือความสามารถในการอ่านแยกแยะส่วนประกอบย่อย ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นส่วนใหญ่ได้

6. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการนำความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านมาผสมผสานกันแล้วจัดเรียงใหม่

7. ระดับการประเมินผล (Evaluation) คือความสามารถในการวางเกณฑ์และตัดสินใจโดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นบรรทัดฐาน เช่น เรื่องราวที่อ่านนั้นมีอะไรบ้างที่เป็นความคิดเห็นและเป็นข้อเท็จจริง

นอกจากนี้ Regor and Regor (n.d. อ้างถึงใน วิมลรัตน์ จตุรานนท์, 2540) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) คือ ความสามารถในการเข้าใจเรื่องความหมายของคำ และความคิดเห็นของผู้เขียน
2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretative Comprehension) คือ ความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียน เข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ ได้ สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่อ่านกับประสบการณ์ของตนได้ สามารถเข้าใจลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผล สามารถตีความหมายข้อความทั่วไปได้
3. ความเข้าใจระดับการนำไปใช้ (Applied Comprehension) ความเข้าใจระดับนี้ผู้อ่านสามารถประเมินความคิดของผู้เขียนได้ และสามารถนำความคิดนั้นไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ใหม่ได้

จากความเห็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านมีหลายระดับและสามารถพัฒนาตั้งแต่ระดับทักษะพื้นฐานไปจนถึงทักษะที่สูงขึ้นได้

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่าน

Miller (1972) ได้กล่าวถึงทักษะที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน ไว้ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจระดับนี้ได้แก่

1.1 การบอกสาระสำคัญ

1.2 การแยกรายละเอียดสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อย

1.3 การเรียงลำดับเหตุการณ์

1.4 การปฏิบัติตามคำสั่ง

2. ความเข้าใจระดับตีความ

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจระดับนี้ได้แก่

2.1 การอ้างอิงจากเรื่องที่อ่าน

2.2 การสรุปเรื่องที่อ่าน

2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า

2.4 รับรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน

2.5 เข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลและเปรียบเทียบได้

2.6 บอกความหมายโดยนัยของเรื่องที่อ่าน

3. ความเข้าใจระดับวิจารณ์หรือประเมิน

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจระดับนี้ได้แก่

3.1 การจำแนกระหว่างความจริงกับความเชื่อ หรือความจริงกับความเพ้อฝัน

3.2 การประเมินความถูกต้องเหมาะสมและคุณค่าของสิ่งที่อ่าน

3.3 ความเข้าใจสำนวนภาษา

3.4 การพิจารณาการโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

3.5 รับรู้อคติของผู้เขียน

4. ความเข้าใจระดับสร้างสรรค์

ทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจระดับนี้ได้แก่การที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่าน

ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์คล้ายคลึงกัน หรือสถานการณ์อื่นในชีวิตประจำวันได้

Dallmann (1978) ได้จำแนกทักษะย่อยตามระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง หมายถึงความเข้าใจเรื่องที่กล่าวไว้ตรงๆ ในเรื่องที่อ่าน

ประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้ คือ

1.1 การรู้ความหมายของคำ

1.2 การจับใจความสำคัญ

1.3 การเลือกรายละเอียดที่สำคัญ

1.4 การดำเนินการตามคำสั่ง

1.5 การเรียงลำดับเหตุการณ์

1.6 การหาความเป็นจริงจากเรื่อง

2. ความเข้าใจระดับตีความ หมายถึงความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรง ๆ ในเนื้อเรื่อง แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงและลงความเห็น ประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้ คือ

- 2.1 การสรุปและรวบรวมเรื่องที่อ่าน
- 2.2 การรู้ความหมายโดยทั่วไปของเรื่องที่อ่าน
- 2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า
- 2.4 การเข้าใจสำนวนภาษา
- 2.5 การเปรียบเทียบ
- 2.6 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง

3. ความเข้าใจระดับประเมินค่า หมายถึงการประเมินค่าสิ่งที่อ่าน โดยใช้ข้อมูลหรือองค์ประกอบจากการอ่านมาพิจารณาโดยใช้เหตุผล และใช้ความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวในการตั้งเกณฑ์ตัดสิน ประกอบด้วยทักษะย่อยดังนี้ คือ

- 3.1 การแยกความจริงกับความคิดเห็น
- 3.2 การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ
- 3.3 การพิจารณาความเหมาะสม คุณค่าและการยอมรับเรื่องที่อ่าน
- 3.4 การชี้วัตถุประสงค์ของผู้เขียน

ซึ่งสอดคล้องกับ มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2532) ที่ได้จำแนกทักษะย่อยตามระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. การอ่านตามตัวอักษร (Literal Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระที่ผู้เขียนกล่าวออกมาโดยตรง มีทักษะย่อย (Subskills) ดังนี้

- 1.1 การชี้คำสรรพนามที่ใช้แทนคำถาม
- 1.2 การหาความเป็นจริงจากเรื่อง
- 1.3 การไปตามทิศทาง
- 1.4 การหาประโยคสำคัญ
- 1.5 การตั้งหัวข้อเรื่องและการเก็บใจความสำคัญ
- 1.6 การเก็บรายละเอียดสำคัญ
- 1.7 การเรียงลำดับเหตุการณ์
- 1.8 การเปรียบเทียบ
- 1.9 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล
- 1.10 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง

2. การอ่านตีความ (Interpretative Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องเสาะแสวงหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ปรากฏอยู่ ซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรง เพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามตัวอักษร มีทักษะย่อยดังนี้

- 2.1 การกล่าวสรุป
- 2.2 การสรุปกฎ
- 2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า
- 2.4 การเข้าใจสำนวนภาษา
- 2.5 การตั้งหัวข้อเรื่อง
- 2.6 การเก็บรายละเอียดที่สำคัญ
- 2.7 การเรียงลำดับเหตุการณ์
- 2.8 การเปรียบเทียบ
- 2.9 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล
- 2.10 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง

3. การอ่านโดยใช้วิจารณ์ (Critical Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสิน เพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามตัวอักษรและการอ่านตีความ มีทักษะย่อย ดังนี้

- 3.1 การแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น
- 3.2 การแยกเรื่องที่เป็นจริงกับเรื่องที่เพ้อฝัน
- 3.3 การหาเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง
- 3.4 การพิจารณาโฆษณาชวนเชื่อ
- 3.5 การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ
- 3.6 การพิจารณาความเหมาะสมและคุณค่า การยอมรับความคิด
- 3.7 การชี้วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง
- 3.8 การแสดงความรู้สึกและจับความรู้สึก

4. การอ่านขั้นนำไปใช้ (Application) คือการอ่านที่ผู้อ่านสามารถทำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้

จากแนวคิดของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในการอ่านที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าทุกแนวคิดจะแบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก ซึ่งความเข้าใจในการอ่านเป็นคุณลักษณะที่ซับซ้อน โดยเริ่มจากง่ายแล้วค่อย ๆ ยากขึ้นตามลำดับและจากแนวคิดข้างต้น

สรุปได้ว่าความเข้าใจในการอ่านแบ่งเป็น 4 ระดับ ประกอบด้วยทักษะที่แสดงถึงความเข้าใจในการอ่านได้ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตามตัวอักษร (Literal Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระที่ผู้เขียนกล่าวออกมาโดยตรง มีทักษะย่อย (Subskills) ดังนี้

- 1.1 การรู้ความหมายของคำ
- 1.2 การเก็บใจความสำคัญจากเรื่อง
- 1.3 การบอกรายละเอียดที่สำคัญของเรื่อง
- 1.4 การหาความจริงจากเรื่อง
- 1.5 การเรียงลำดับเหตุการณ์

2. ความเข้าใจระดับตีความ (Interpretative Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องแสวงหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในข้อความที่ปรากฏอยู่ ซึ่งผู้เขียนไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรง เพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามตัวอักษร มีทักษะย่อยดังนี้

- 2.1 การกล่าวสรุปเรื่อง
- 2.2 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า
- 2.3 การเข้าใจสำนวนภาษา
- 2.4 การตั้งหัวข้อเรื่อง
- 2.5 การเปรียบเทียบ
- 2.6 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล
- 2.7 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง

3. ความเข้าใจระดับวิจารณ์ (Critical Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสิน เพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียนโดยใช้ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามตัวอักษรและการอ่านตีความ มีทักษะย่อย ดังนี้

- 3.1 การแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น
- 3.2 การแยกเรื่องที่เป็นจริงกับเรื่องที่เพ้อฝัน
- 3.3 การหาเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง
- 3.4 การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ
- 3.5 การพิจารณาความเหมาะสมและคุณค่า
- 3.6 การชี้วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง

4. ความเข้าใจระดับนำไปใช้ (Application) คือการอ่านที่ผู้อ่านสามารถทำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือสถานการณ์อื่น ๆ ได้

ทักษะดังกล่าวนี้แยกตามความเชื่อที่ว่า ผู้อ่านเป็นส่วนมากจะเกิดทักษะที่เสนอเป็นลำดับแรกก่อนที่จะเกิดทักษะลำดับต่อมา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิหลัง การรู้ความหมายของคำ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล การรู้จักรูปแบบหรือโครงสร้างของงานเขียนก็เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้เกิดการเข้าใจในสิ่งที่อ่าน (นลินี บำเรอราช, 2545, หน้า 29-30) นักการศึกษาส่วนมากยอมรับว่า การมีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบหรือโครงสร้างของงานเขียนประเภทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจกลวิธีการเขียนเรื่อง หรือเข้าใจวิธีการนำเสนอเนื้อหาได้ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะงานเขียนที่ต่างรูปแบบกันย่อมมีวิธีนำเสนอเนื้อหาด้วยกลวิธีต่างกันด้วย

การให้ความสำคัญของการเข้าใจโครงสร้างของบทอ่านนั้น เกิดจากแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มปัญญานิยม ซึ่งได้ตั้งทฤษฎีชื่อว่า "Schema Theory" เป็นทฤษฎีที่อธิบายการรับรู้จากการอ่านของคนว่า คนเรานั้นต้องอาศัยความรู้เดิม (Background Knowledge) ในการรับรู้ นั่นคือผู้อ่านจะอ่านอะไรเข้าใจได้ต้องมีโครงสร้างความรู้หรือประสบการณ์ว่าด้วยเรื่องทั่ว ๆ ไปที่มีอยู่ในโลกนี้อยู่ก่อนแล้ว ซึ่งผู้อ่านและผู้เขียนต่างก็มีโครงสร้างของความรู้ (Schema) เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้งานเขียนเป็นตัวแทนโครงสร้างความรู้ของผู้เขียน ถ้าโครงสร้างความรู้ของผู้อ่านและผู้เขียนต่างกัน ก็อาจจะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านได้ โครงสร้างความรู้หมายถึงถึงลักษณะโครงสร้างของข้อเขียน ซึ่งลักษณะโครงสร้างของข้อเขียนแต่ละประเภทจะแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ว่าผู้เขียนจะต้องการสื่อความหมายอะไรเป็นสำคัญ และโครงสร้างหรือการเรียบเรียงเนื้อหาของข้อเขียนในบทอ่าน ย่อมจะมีอิทธิพลต่อการอ่านด้วย ถ้าผู้อ่านรู้เรื่องโครงสร้างความคิดของผู้เขียนที่เสนอไว้ในบทอ่าน ทั้งความคิดหลักและความคิดรอง รวมทั้งบอกได้ว่าข้อเขียนในบทอ่านนั้นเป็นข้อความประเภทใดจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้มากขึ้น

โครงสร้างข้อเขียนในบทอ่าน

ความหมายของโครงสร้างข้อเขียน

โครงสร้างข้อเขียนหรือประเภทของข้อความนั้น ได้เข้ามามีบทบาทในการอ่านมากขึ้น ทั้งนี้เพราะโครงสร้างเหล่านี้เป็นรูปแบบที่ผู้เขียนใช้เรียบเรียงเรื่องราวที่ตนต้องการสื่อความหมายต่อผู้อ่าน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของโครงสร้างข้อเขียนไว้ต่าง ๆ กัน ดังเช่น Bartlett (1986) ได้ให้ความหมายของโครงสร้างข้อเขียนว่าโครงสร้างข้อเขียนเป็นลักษณะของการจัดเนื้อเรื่องเข้าด้วยกัน โดยข้อความในเนื้อเรื่องจะถูกวิเคราะห์ความคิดออกเป็นส่วน ๆ และได้จัดเรียงลำดับความสำคัญและวางโครงร่างของโครงสร้างของสิ่งที่สัมพันธ์กัน ซึ่งภายในเรื่อง ๆ หนึ่ง

อาจมีโครงสร้างข้อเขียนประเภทต่าง ๆ รวมกันอยู่ โครงสร้างข้อเขียนเป็นรูปแบบของการเรียบเรียงใจความสำคัญ ที่ช่วยให้ผู้อ่านแปลความ ตีความ วินิจฉัยความ คาดการณ์ล่วงหน้า และมีความสนใจในเรื่องที่อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ Horowitz (1985)

ได้เสนอแนะความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของข้อเขียนไว้ว่า ข้อเขียนในหนังสือต่าง ๆ นั้นถูกเรียบเรียงขึ้นอย่างมีระบบเพื่อจะเสนอความคิดต่าง ๆ และเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการรูปแบบที่ผู้เขียนเลือกใช้ในการเขียนมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้อย่างถูกต้อง

จึงสรุปได้ว่า โครงสร้างข้อเขียนเป็นโครงสร้างที่ผู้เขียนใช้เพื่อเสนอเรื่องราวให้ผู้อ่านทราบ โดยมีรูปแบบการเขียนแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียนที่จะนำเสนอให้ผู้อ่านทราบ ถ้าผู้อ่านเข้าใจรูปแบบโครงสร้างข้อเขียนแล้วจะทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของโครงสร้างข้อเขียน

Piccolo (1987) ได้รวบรวมประเภทของโครงสร้างข้อเขียน(Text Structure) จากงานวิจัยต่าง ๆ และจำแนกออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. โครงสร้างข้อเขียนเชิงบรรยายคุณลักษณะ (Descriptive) เป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนเสนอหัวข้อเรื่องไว้ แล้วจึงบรรยายคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหัวเรื่งนั้น ๆ ข้อเขียนประเภทนี้ไม่มีคำสัญญาณชี้แนะใด ๆ
2. โครงสร้างข้อเขียนเชิงบอกรายละเอียด (Enumerative) เป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนเสนอหัวข้อเรื่องไว้ในประโยคหลัก แล้วแสดงรายละเอียดเพื่อสนับสนุนหัวข้อเรื่องในประโยคหลัก คำสัญญาณชี้แนะได้แก่ ในที่สุด ลำดับที่ ฯลฯ
3. โครงสร้างข้อเขียนเชิงลำดับขั้น (Sequence) เป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนที่ผู้เขียนจะเสนอหัวข้อเรื่องไว้ แล้วแจกแจงรายละเอียดเพื่อสนับสนุนหัวข้อเรื่อง รายละเอียดจะถูกจัดเรียงตามลำดับขั้นของเวลา ขั้นตอนหรือกระบวนการคำสัญญาณชี้แนะได้แก่ ลำดับแรก ต่อมา จากนั้น สุดท้าย ฯลฯ
4. โครงสร้างข้อเขียนเชิงเหตุผล (Cause - Effect) เป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนเสนอความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ต่าง ๆ คำสัญญาณชี้แนะ ได้แก่ เนื่องจาก เพราะว่า เนื่องด้วย ฯลฯ
5. โครงสร้างข้อเขียนเชิงเปรียบเทียบ (Comparison Contrast) เป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนเสนอการเปรียบเทียบ ซึ่งอาจเป็นการเปรียบเทียบความเหมือนหรือเปรียบเทียบความแตกต่าง หรือเปรียบเทียบความเหมือนและเปรียบเทียบความแตกต่างในเวลาเดียวกัน คำสัญญาณชี้แนะได้แก่ แตกต่างจาก คล้ายกับ เหมือนกับ เช่นเดียวกับ ฯลฯ
6. โครงสร้างข้อเขียนเชิงปัญหาและการแก้ไข (Problem Solution) เป็นข้อเขียนที่ผู้เขียนเสนอปัญหาไว้ในประโยคหลัก และรายละเอียดถึงสาเหตุของปัญหา จากนั้นจึงเสนอแนะการแก้ปัญหานั้น คำสัญญาณชี้แนะได้แก่ ปัญหา คือ การแก้ไขโดย ฯลฯ

Meyer (1980 อ้างถึงใน มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์, 2532) ได้แบ่งประเภทของโครงสร้างข้อเขียนออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. ประเภทเปรียบเทียบ (Comparison) หมายถึง ข้อเขียนที่แสดงให้เห็นความเหมือนหรือต่างกันของสิ่งที่กล่าวถึง คำสัญญาได้แก่ ข้อดีคือ ข้อเสียคือ ลักษณะที่เหมือนหรือต่างกันคือ ฯลฯ

2. ประเภทบรรยาย (Descriptive) หมายถึงข้อเขียนที่กล่าวถึงหัวข้อเฉพาะ และบรรยายเกี่ยวกับหัวข้อนั้นโดยละเอียด

3. ประเภทจัดลำดับ (Collection) หมายถึงข้อเขียนที่มีรายละเอียดสนับสนุนใจความหลักที่เป็นเนื้อหาเรียงลำดับขั้นตอนก่อนหลัง คำสัญญาได้แก่ ต่อไปนี้ เช่น ได้แก่ ดังนี้ ฯลฯ

4. ประเภทเหตุ-ผล (Causeation) หมายถึงข้อเขียนที่ประกอบด้วยประโยคสำคัญและรายละเอียดสนับสนุน ซึ่งกล่าวถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้น คำสัญญาได้แก่ เนื่องจาก จากสาเหตุ ดังกล่าว เนื่องจาก ฯลฯ

5. ประเภทปัญหา-ข้อแก้ไข (Problem Solution) หมายถึงข้อเขียนที่ประกอบด้วยประโยคสำคัญซึ่งกล่าวถึงปัญหา ส่วนในรายละเอียดสนับสนุนจะกล่าวถึงปัญหา ตามด้วยสาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข คำสัญญาได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ มีแนวทางแก้ไขดังนี้ ฯลฯ

ผู้วิจัยได้เลือกวิธีการแบ่งรูปแบบโครงสร้างข้อเขียนของ Bartlett (1986) ซึ่งแต่ละรูปแบบจะแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน แต่ละโครงสร้างจะมีการแสดงคำ یاหรือคำสัญญาที่ผู้เขียนกำหนดไว้ ทำให้แต่ละโครงสร้างข้อเขียนมีความชัดเจน โครงสร้างข้อเขียนที่พบในบทอ่านชนิดต่าง ๆ มีดังนี้

ข้อเขียนเชิงบรรยาย (Description) เป็นการบรรยายเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องอย่างกว้าง ๆ เป็นการรวบรวมความคิดหลักของสิ่งที่เกิดขึ้นหรือสืบเนื่องมาจากหัวข้อเรื่อง ข้อเขียนชนิดนี้ไม่มีคำสัญญา

ข้อเขียนเชิงเปรียบเทียบ (Comparison/ Contrast) เป็นการเปรียบเทียบความเหมือนหรือเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งที่กล่าวถึง ซึ่งให้เห็นถึงองค์ประกอบหลักที่คล้ายคลึงหรือตรงกันข้าม คำสัญญาได้แก่ แตกต่างจาก คล้ายกับ เช่นเดียวกับ ข้อดีคือ ข้อเสียคือ ฯลฯ

ข้อเขียนเชิงลำดับความ (Collection) เป็นการให้รายละเอียดต่าง ๆ ที่สนับสนุนความคิดหลัก โดยจัดเรียงตามลำดับเหตุการณ์ เวลา ขั้นตอน กระบวนการ คำสัญญาได้แก่ ลำดับที่ และแล้ว ต่อไป ดังนั้น ฯลฯ

ข้อเขียนเชิงเหตุ-ผล (Causation) เป็นข้อเขียนที่ประกอบด้วยใจความหลักและรายละเอียดสนับสนุนที่กล่าวถึงเหตุและผลที่เกิดขึ้น คำสัญญาณ ได้แก่ จากสาเหตุดังกล่าว เพราะว่า เนื่องจาก ฯลฯ

ข้อเขียนเชิงปัญหาและข้อแก้ไข (Problem-Solution) เป็นการกล่าวถึงปัญหา และวิธีการแก้ไขหรือวิธีการป้องกัน คำสัญญาณ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ มีแนวทางการแก้ไขดังนี้ มีวิธีป้องกันดังนี้ ฯลฯ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โครงสร้างข้อเขียนเชิงบรรยาย เป็นโครงสร้างแรกที่จะให้นักเรียนได้ศึกษาและสังเกตจนสามารถแยกประเภทของโครงสร้างข้อเขียนแบบต่าง ๆ ได้ เนื่องจากโครงสร้างข้อเขียนเชิงบรรยายมีลักษณะเป็นการบรรยายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างกว้าง ๆ เช่น บรรยายถึงลักษณะ องค์ประกอบ ประโยชน์หรือประเภทของสิ่งที่กล่าวถึง จึงง่ายต่อการฝึกสังเกตแยกรายละเอียดต่าง ๆ ในบทอ่าน และก่อนที่จะศึกษา ข้อเขียนเชิงเปรียบเทียบ ข้อเขียนเชิงลำดับความ ข้อเขียนเชิงเหตุ-ผล และข้อเขียนเชิงปัญหาและข้อแก้ไข ตามลำดับต่อไป

หลักเกณฑ์ในการเลือกบทอ่านสำหรับการสร้างชุดฝึก

หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อเรื่องจากบทอ่านที่จะนำมาให้นักเรียนอ่านโดยมีความยากง่ายที่เหมาะสมกับวัย ระดับความสามารถ ความต้องการและความสนใจของเด็กนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

1. คัดเลือกเนื้อเรื่องที่มีโครงสร้างข้อเขียนตรงกับลักษณะโครงสร้างข้อเขียน 5 ประเภท คือ โครงสร้างข้อเขียนประเภทบรรยาย โครงสร้างข้อเขียนประเภทเปรียบเทียบ โครงสร้างข้อเขียนประเภทลำดับความ โครงสร้างข้อเขียนประเภทเหตุ-ผล และโครงสร้างข้อเขียนประเภทปัญหาและข้อแก้ไข
2. เนื้อเรื่องที่นำมาให้นักเรียนอ่านแต่ละโครงสร้างข้อเขียนต้องมีความหลากหลายในศาสตร์ความรู้ต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ ประวัติศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ พลศึกษา สุขภาพ ธรรมชาติวิทยา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ฯลฯ การคัดเลือกบทอ่านที่เป็นสารคดีให้สาระความรู้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถค้นคว้าหาคำตอบในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติ เกี่ยวกับโลก เกี่ยวกับสังคมและประวัติศาสตร์ เกี่ยวกับมนุษยศาสตร์จนชีวิตสัตว์โลกได้ สารคดีสำหรับแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 สารคดีทั่วไป ได้แก่ สารคดีที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินในเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในความสนใจ ตัวอย่างหนังสือประเภทนี้เช่น เรื่องถามคนเก่ง ซึ่งเป็นเรื่องนำรู้ด้านวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาและวรรณคดีและความรู้เรื่องเมืองไทย เรื่องนำรู้เกร็ดวิทยาศาสตร์ ให้ความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับอวกาศ

2.2 สารคดีชีวประวัติ ได้แก่ สารคดีที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินในเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลต่าง ๆ ช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นด้วยความเข้าใจโลก หนังสือที่เล่าเรื่องของเด็กอื่น ๆ เรื่องราวของบุคคลที่ผู้แสดงถึงลักษณะหลาย ๆ ด้าน ทั้งความเข้มแข็ง อ่อนแอ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจชีวิตของคนจริง ๆ ช่วยให้การเจริญเติบโตจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ราบรื่นขึ้น

2.3 สารคดีท่องเที่ยว ได้แก่ สารคดีที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินในเรื่องการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น นำเที่ยวเมืองโบราณ เที่ยวได้วัน เป็นต้น (ลมูล รัตนกร, 2529 อ้างถึงใน พัทธกัญ เมฆอรุณ, 2543)

3. เนื้อเรื่องที่นำมาให้นักเรียนอ่านต้องมีเนื้อหาที่น่าสนใจเหมาะสมสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้ยึดผลการศึกษาทางด้านการอ่านของรณจวน อินทรกำแหง และคณะ (2519) ที่ได้จำแนกความสนใจในการอ่านของเด็กวัย 11-13 ปี ตามลำดับอายุเป็นหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเนื้อเรื่องที่นำมาให้นักเรียนอ่านดังนี้

3.1 เด็กอายุ 11 ปี เด็กชายยังชอบเรื่องผจญภัยลึกลับและเพิ่มความสนใจในการค้นคว้าประติมากรรมและวิทยาศาสตร์ หนังสือเกี่ยวกับเครื่องดนตรีกลไก หนังสือการ์ตูนยังเป็นที่ถูกใจอยู่ และบางคนอาจลดความสนใจเรื่องสัตว์ลงไปบ้าง ส่วนเด็กหญิงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน สัตว์เลี้ยง เรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติและเริ่มชอบเรื่องเกี่ยวกับรัก ๆ ใคร่ ๆ บางทีก็ชอบอ่านนิยายผจญภัยอย่างเด็กชาย

3.2 เด็กอายุ 12 ปี เด็กชายชอบเรื่องที่มีการจบอย่างขมวดปมไว้ให้คิด ชอบหนังสือเกือบทุกชนิด ผจญภัย ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ กีฬา ฯลฯ ส่วนเด็กหญิงส่วนมาก ยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับชีวิตในบ้าน ในโรงเรียนชอบเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากขึ้นและบางทีก็ชอบเรื่องเกี่ยวกับอาชีพด้วย

3.3 เด็กอายุ 13 ปี เด็กชายยังคงชอบเรื่องเครื่องดนตรีกลไกซับซ้อนมากขึ้น ชอบเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก การเพาะปลูก ความงามของร่างกาย เป็นต้น ส่วนเด็กหญิงคงอ่านนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ไม่ชอบหนังสือที่เป็นหลักวิชาการเกินไป เริ่มชอบหนังสือคำประพันธ์ บทละคร เรื่องเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง

4. เนื้อเรื่องในบทอ่านที่นำมาให้นักเรียนอ่านต้องมีระดับความยากง่ายของบทอ่านที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วย โดยการพิจารณาความยากง่ายของบทอ่านด้วยวิธีการอย่างง่าย ๆ ให้พิจารณาจากหลักการตามประเด็นต่อไปนี้

4.1 คำที่ใช้ ถ้าบทอ่านนั้นมีคำที่นักเรียนคุ้นตาหรือคำที่อยู่ในชีวิตประจำวัน คือเป็นคำที่นักเรียนเคยอ่านและรู้ความหมายจำนวนมาก บทอ่านนั้นจะง่าย ในทางกลับกันก็จะยาก

4.2 ประโยคที่ใช้ ถ้าบทอ่านนั้นใช้ประโยคสั้น ๆ ในแต่ละประโยคมีจำนวนคำไม่มาก ประโยคนั้นก็ง่าย แต่ถ้าบทอ่านนั้นใช้ประโยคยาวและซับซ้อน มีการขยายความในประโยค หรือมีการละคำ ละข้อความบางอย่างไว้ สังเกตได้จากจำนวนคำในแต่ละประโยคมีมาก ข้อความนั้นก็จะเป็นบทอ่านที่ยาก

4.3 การเรียบเรียงข้อความเข้าด้วยกัน ถ้าบทอ่านนั้นมีการเรียงประโยคต่าง ๆ ที่เป็นการลำดับความไปตามลำดับ ไม่ซับซ้อน จัดว่าเป็นบทอ่านที่ง่ายต่อความเข้าใจ แต่ในทางกลับกันก็เป็นบทอ่านที่ยากต่อความเข้าใจ

4.4 รูปแบบหรือโครงสร้างของเนื้อความในบทอ่าน งานเขียนที่มีโครงสร้างแบบนิทานย่อมง่ายกว่าโครงสร้างแบบเรียงสั้นและนวนิยาย บทอ่านที่มีโครงสร้างแบบบทความย่อมยากกว่า โครงสร้างแบบความเรียง หรือสารคดีสั้น ๆ เป็นต้น

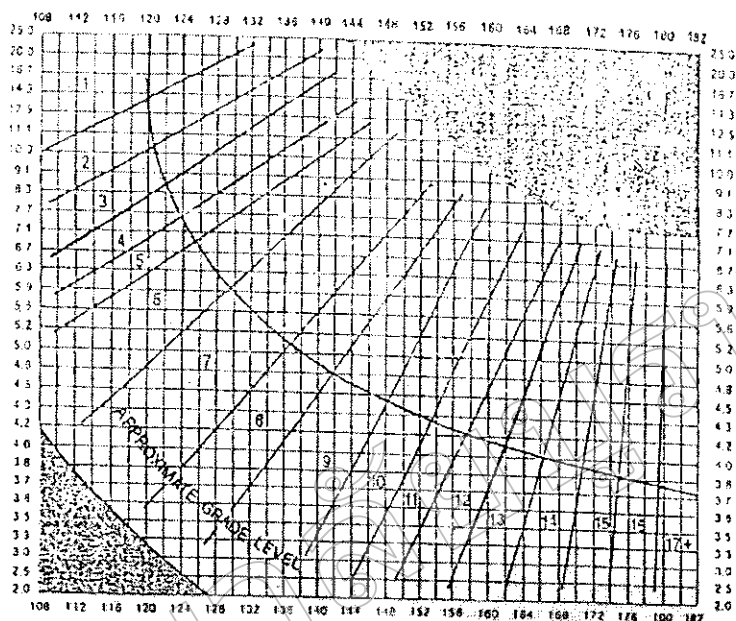
4.5 สิ่งชี้นำให้แก่ผู้อ่าน ถ้าบทอ่านนั้นมีสิ่งชี้นำในลักษณะต่าง ๆ เช่น เว้นวรรคตอน การย่อหน้า การกำหนดหัวข้อเรื่อง การให้ภาพรวมเรื่องให้แก่ผู้อ่านย่อมง่ายกว่าการไม่มีสิ่งชี้นำ ทั้งนี้ควรแนะนำให้เด็กเรียนคิดตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับสิ่งชี้นำในบทอ่านด้วย เพราะจะทำให้สามารถอ่านหนังสือได้เข้าใจอย่างรวดเร็ว (นลินี บำเรอราช, 2545)

อนึ่งการพิจารณาความยากง่ายในบทอ่าน จะมีสูตรสำเร็จให้ใช้สำหรับพิจารณาระดับความยากง่ายของบทอ่าน โดยมีการคิดคำนวณเล็กน้อยแล้วกำหนดตำแหน่งลงในกราฟ (Plot Graph) ซึ่งเป็นตารางระบุระดับความยากง่ายไว้เรียบร้อยแล้ว ตารางนี้ Fry (n.d. อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2539) ได้ศึกษาวิธีหาความยากง่ายของหนังสือเรียนทุกระดับชั้นโดยใช้เกณฑ์ 2 ประการ คือ การหาค่าของจำนวนประโยคใน 100 คำ และหาค่าของจำนวนพยางค์ใน 100 คำ วิธีคำนวณ คือ

1. ให้สุ่มข้อความตอนใดตอนหนึ่งของบทอ่านมา 100 คำ
2. ให้นับจำนวนพยางค์ของคำทั้ง 100 คำนั้น ว่ามีกี่พยางค์
3. ให้นับจำนวนประโยคของข้อความทั้ง 100 คำนั้น ว่ามีกี่ประโยค
4. นำจำนวนประโยคและจำนวนพยางค์ไปหาจุดตัดบนกราฟของฟราย ตัวเลขตัดกัน

ณ จุดใด นั่นคือระดับความยากง่ายของบทอ่านที่ควรใช้ในระดับชั้นนั้น

ข้อสังเกตจากกราฟนี้จะพบว่า ถ้าค่าของประโยคมากและค่าของพยางค์น้อยจะเป็นบทอ่านที่เหมาะสมในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ถ้าค่าของประโยคน้อยและค่าของพยางค์มาก ก็จะเป็นบทอ่านที่เหมาะสมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษาขึ้นไป

ภาพที่ 1 ภาพกราฟของฟรายสำหรับวัดระดับความยากง่ายของบทอ่าน

ดังนั้นการเลือกเนื้อเรื่องในบทอ่านที่จะนำมาให้นักเรียนอ่าน เพื่อฝึกทักษะและนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบ ต้องเป็นเรื่องที่ น่าสนใจตามระดับวัยและพัฒนาการเด็กในระดับชั้นนั้น ๆ เนื้อหาเป็นเรื่องราวสร้างสรรค์ไม่ขัดต่อศีลธรรมอยู่ในความสนใจของนักเรียน และเป็นเรื่องที่นักเรียนยังไม่เคยอ่านมาก่อน ภาษาที่ใช้จะต้องอยู่ในเกณฑ์ดี ไม่ควรใช้คำหยาบ คำแสลง (กรมวิชาการ, 2536, หน้า 229) จะช่วยให้การฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นและเนื่องจากข้อความในบทอ่านแต่ละประเภทต่างก็มีความต่อเนื่องระหว่างใจความสำคัญต่าง ๆ ทั้งใจความหลักและใจความรอง ถ้าผู้อ่านรู้โครงสร้างความคิดของผู้เขียนที่เสนอไว้ในบทอ่าน ทั้งความคิดหลักและความคิดรอง รวมทั้งบอกได้ว่าบทอ่านนั้นเป็นบทอ่านประเภทใดจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้มากขึ้น และถ้าผู้อ่านมีความสามารถในการสร้างแผนภาพโครงเรื่องจากบทอ่านได้ด้วยแล้วจะทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในบทอ่านง่ายยิ่งขึ้น นั่นคือทำให้เนื้อหาที่อ่านออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจน สามารถย้อนระลึกและจดจำรายละเอียดภายในเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น

แผนภาพโครงเรื่อง

ความสำคัญของการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่าน

การอ่านเป็นการสื่อความหมายของผู้เขียนกับผู้อ่าน ในระหว่างการอ่านจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดเกิดขึ้น Morris and Stewart-Dore (1984) ได้แนะนำว่าผู้อ่านที่มีความสามารถจะต้องมองเห็นความสัมพันธ์ต่าง ๆ เข้าเป็นกลุ่มตามหัวข้อหรือประเภทและแยกแยะ

ข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องได้ โดยการอ่านอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนกล่าวคือจะต้องศึกษาโครงสร้างของบทอ่าน หาใจความสำคัญ และลำดับความสัมพันธ์ของเนื้อเรื่องได้ ซึ่ง Scruggs and Mastropieri (1985) ได้เสนอแนะว่า การให้นักเรียนทำกิจกรรมวาดภาพหรือทำแผนผังประกอบการอ่าน จะทำให้นักเรียนเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Alverman (1986) ที่กล่าวว่า การทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่านจะช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์ และสรุปใจความสำคัญของบทอ่านได้ เพราะแผนภาพโครงเรื่องจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญกับใจความย่อยๆ ในบทอ่านไว้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน

Baumann (1987) ได้กล่าวถึงการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่านว่า เปรียบเสมือนแผนที่เดินทางที่นักขับรถใช้เพื่อเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่ง การทำแผนภาพโครงเรื่องจะนำผู้อ่านจากจุดเริ่มต้นของเรื่องไปจนถึงตอนจบของเรื่อง และยังทำหน้าที่เป็นโครงร่างของเรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นใจความสำคัญและรายละเอียดของบทอ่านอีกด้วย

แผนภาพโครงเรื่องเป็นแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอด ตัวละคร และเหตุการณ์ในบทอ่าน สามารถแสดงส่วนสำคัญของบทอ่านตามโครงสร้างของเรื่อง เช่น ความเป็นเหตุเป็นผล ลำดับของเหตุการณ์และยังใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของรายละเอียดในบทอ่าน (อภิรดี ทักธิการ, 2538) นอกจากนี้ Reutzel (1985) ยังเสนอแนะว่าแผนภาพโครงเรื่องเป็นแผนผังที่แสดงโครงสร้างของข้อเขียนอย่างชัดเจน การบูรณาการ การทำแผนภาพโครงเรื่องกับการสอนอ่านจะช่วยให้ครูจัดระเบียบการสอนได้ดีขึ้น สามารถใช้แผนภาพโครงเรื่องก่อนการอ่านเพื่อเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ใช้เป็นเครื่องมือในการสรุปบทเรียนระหว่างการอ่าน หรือเป็นเครื่องมือในการอภิปรายและทบทวนบทเรียนหลังการอ่าน ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การสอนอ่านโดยการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่านจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจบทอ่านเพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนรู้โครงสร้างของข้อเขียนที่ใช้ในบทอ่าน ได้รู้จักสรุปใจความสำคัญและรายละเอียดของบทอ่านอย่างเป็นลำดับขั้นชัดเจน ทำให้มองเห็นองค์ประกอบและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในบทอ่านอย่างเป็นระบบ

ประเภทของแผนภาพโครงเรื่อง

แผนภาพโครงเรื่องมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น แผนภาพความหมาย แผนภาพความคิด แผนผังสรุปโยงเรื่อง เป็นต้น ส่วนคำภาษาอังกฤษก็มีใช้หลายคำเช่น Semantic Map, Structured Overview, Web, Concept Map, Semantic Organizer, Story Map, Graphic Organizer เป็นต้น (กรมวิชาการ, 2544) การสอนอ่านโดยการทำแผนภาพโครงเรื่อง สามารถทำได้หลายรูปแบบ โดยที่รูปแบบของแผนภาพโครงเรื่องจะขึ้นอยู่กับโครงสร้างข้อเขียนที่ใช้ในบทอ่าน จึงทำให้

แผนภาพโครงเรื่องมีรูปแบบที่ต่างกัน และการทำแผนภาพโครงเรื่องจากบทอ่านบทเดียวกัน ก็อาจทำได้หลายรูปแบบ ไม่ถือว่ารูปแบบใดถูกต้องที่สุด เพียงแต่ความหมายในแผนภาพจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาในบทอ่าน

Schmidt (1986) ได้จำแนกรูปแบบของแผนภาพโครงเรื่องไว้ 5 รูปแบบ คือ

1. แผนภาพโครงเรื่องรูปแมงมุม (Spider Map) สำหรับบทอ่านที่แสดงใจความสำคัญและรายละเอียดสนับสนุนไว้ชัดเจน

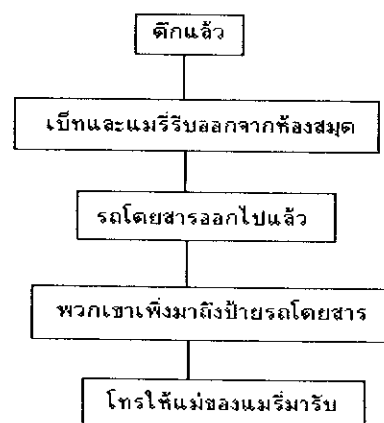
"ครอบครัวของแจ็กสันมีสถานที่ที่เป็นรีสอร์ทสำหรับการพักผ่อนในวันหยุดที่โปรดปรานอยู่แห่งหนึ่ง ซึ่งที่นั่นมีทะเลสาบอยู่ใกล้ๆ สามารถเล่นสกีน้ำและพายเรือเล่นได้ นอกจากนี้สถานที่แห่งนี้ยังมีที่สำหรับใช้เดินทางไกลและขี่ม้าได้อีกด้วย และใกล้ๆ กับที่พักของพวกเขาก็ยังมีส่วนเทนนิสและสระว่ายน้ำให้อีกด้วย"

ภาพที่ 2 แผนภาพโครงเรื่องรูปแมงมุม

2. แผนภาพโครงเรื่องรูปขั้นบันได (Time Ladder Map) สำหรับบทอ่านที่แสดงลำดับเวลา กระบวนการหรือขั้นตอน

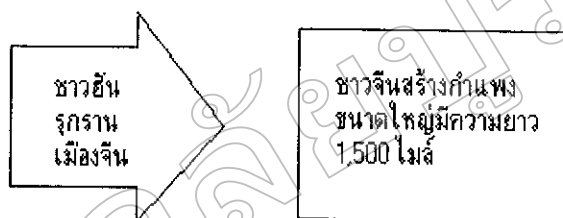
"เมื่อความมืดเข้ามาเยือน เบ็ทกับแมรีก็รีบเร่งออกจากห้องสมุด ทั้งสองเดินด้วยความเร็วเท่าที่จะทำได้เพื่อจะได้ไปถึงที่จอดรถประจำทางให้ทันเวลา แต่โชคไม่ดีเลยเมื่อพวกเขามาถึงรถประจำทางก็เพิ่งจะออกไปแล้ว พวกเขาจึงต้องโทรศัพท์ไปหาแม่ของแมรีเพื่อให้นารถมารับกลับบ้าน"

ภาพที่ 3 แผนภาพโครงเรื่องรูปขั้นบันได

3. แผนภาพโครงเรื่องแสดงเหตุ-ผล (Cause/ Effect Map) สำหรับบทอ่านที่แสดง
เหตุ-ผล

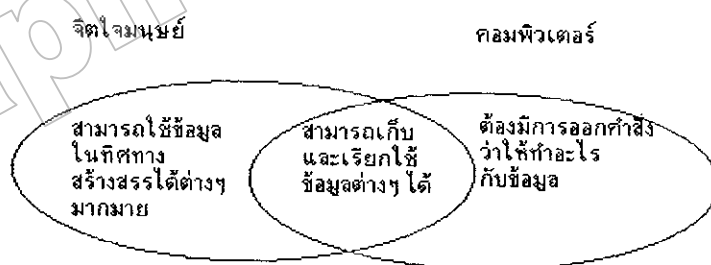
"หลายร้อยปีมาแล้ว กลุ่มคนที่เข้ามารุกรานเมืองจีนอย่างโหดเหี้ยมได้ถูกขนานนามว่า ชาวฮั่น ชาวฮั่นต้องการที่จะพิชิตเมืองจีนจึงเป็นเหตุทำให้ชาวจินต้องสร้างกำแพงขนาดใหญ่ขึ้น โดยมีความยาวถึง 1,500 ไมล์ เพื่อที่จะใช้ป้องกันกรรุกรานของชาวฮั่น และกำแพงเมืองจีนแห่งนี้ก็ยังคงปรากฏให้เห็นตราบจนทุกวันนี้"

ภาพที่ 4 แผนภาพโครงเรื่องแสดงเหตุ-ผล

4. แผนภาพโครงเรื่องแสดงการเปรียบเทียบ (Comparison/ Contrast Map) สำหรับ
บทอ่านที่แสดงการเปรียบเทียบหรือความตรงข้าม

"คอมพิวเตอร์กับมนุษย์นั้นมีความคล้ายคลึงกันอย่างมากเพราะทั้งคู่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลและสามารถเรียกใช้ข้อมูลต่าง ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามสำหรับคอมพิวเตอร์แล้วจำเป็นต้องมีการสั่งการว่าให้ทำอะไรกับข้อมูลต่างๆ ที่เก็บไว้ ส่วนจิตใจของมนุษย์นั้นสามารถที่จะนำข้อมูลที่เก็บไว้มาใช้ในทิศทางสร้างสรรค์ได้ต่างๆ มากมาย"

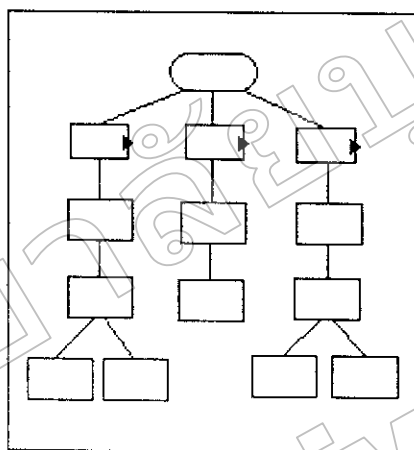

ภาพที่ 5 แผนภาพโครงเรื่องแสดงการเปรียบเทียบ

5. แผนภาพโครงเรื่องแบบผสมผสาน (Combined Map) สำหรับบทอ่านที่มีเนื้อ
ความซับซ้อน หรือผสมผสานโครงสร้างการเขียนแบบต่าง ๆ ไว้ในเรื่องเดียวกัน

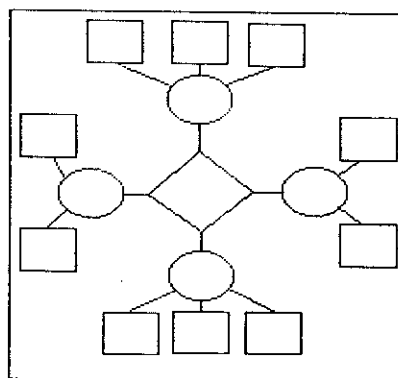
นอกจากนี้ Sinatra, Stalh-Gamake and Morgan (1986) ได้เสนอรูปแบบในการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่านตามลักษณะโครงสร้างการเขียนไว้ 4 ประเภท

1. แผนภาพโครงเรื่องบรรยายลำดับเหตุการณ์ (Sequential Episodic Map) เป็นแผนภาพที่ใช้ลูกศรเป็นเครื่องแสดงลำดับของเหตุการณ์ และเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่สนับสนุนในกรอบของเหตุการณ์

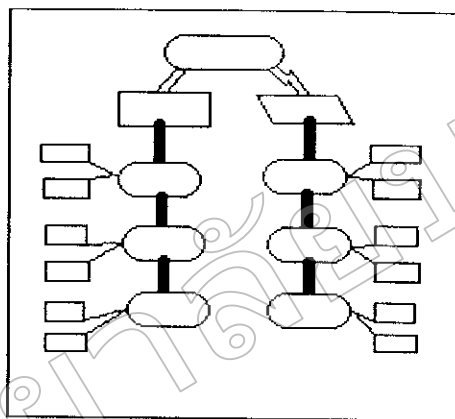
ภาพที่ 6 แผนภาพโครงเรื่องบรรยายลำดับเหตุการณ์

2. แผนภาพโครงเรื่องแบบบรรยาย (Descriptive Map) เป็นแผนภาพที่แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ หรือสิ่งต่าง ๆ โดยมีใจความสำคัญของเรื่องอยู่ตรงกลาง แล้วโยงความสัมพันธ์จากใจความสำคัญของเรื่องไปสู่หัวข้อต่าง ๆ ด้วยเส้นตรง

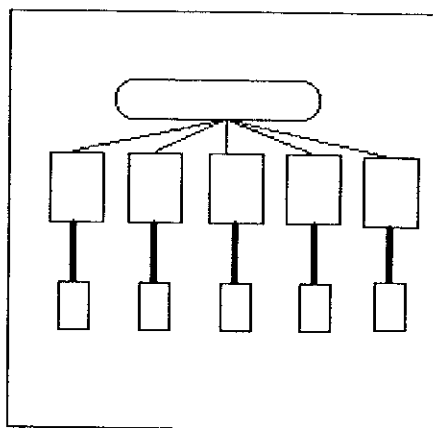
ภาพที่ 7 แผนภาพโครงเรื่องแบบบรรยาย

3. แผนภาพโครงเรื่องเปรียบเทียบความแตกต่าง (Comparative and Contrastive Map) เป็นแผนผังที่แสดงการเปรียบเทียบ โดยหัวข้อที่จะเปรียบเทียบอยู่ในกรอบบนสุด แล้วโยงลูกศรมาสู่กรอบแสดงความเหมือนและความแตกต่าง ซึ่งจะมีรายละเอียดอยู่คนละข้าง

ภาพที่ 8 แผนภาพโครงเรื่องเปรียบเทียบความแตกต่าง

4. แผนภาพโครงเรื่องจำแนกประเภท (Classification Map) เป็นแผนภาพที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ของหัวเรื่อง ตัวอย่าง และรายละเอียดสนับสนุน โดยหัวเรื่องที่กล่าวถึงจะอยู่ในกรอบบนสุด ส่วนรายละเอียดสนับสนุนจะอยู่ในกรอบใต้หัวเรื่อง

ภาพที่ 9 แผนภาพโครงเรื่องจำแนกประเภท

การสอนอ่านโดยการทำแผนภาพโครงเรื่อง

แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนความเข้าใจในการอ่านโดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง Hanf (1971) ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้เสนอขั้นตอนการทำแผนภาพโครงเรื่องไว้ดังนี้

1. สรุปใจความสำคัญของบทอ่าน โดยเขียนชื่อเรื่องหรือใจความสำคัญของเรื่องไว้ในวงกลม หรือสี่เหลี่ยม หรืออาจจะเป็นรูปทรงอะไรก็ได้

2. สรุปหรือหาหัวข้อย่อยที่เนื้อเรื่องกล่าวถึง โดยที่ผู้อ่านจะต้องจำแนกประเภทหรือจัดกลุ่มหัวข้อของแนวคิดที่ได้จากบทอ่าน ถ้าในเนื้อความไม่ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน ผู้เรียนจะต้องกำหนดขึ้นเองแล้วโยงหัวข้อต่าง ๆ เข้ากับชื่อเรื่อง หลังจากที่ได้เขียนวงกลมหรือสี่เหลี่ยมล้อมรอบแล้ว

3. ทารายละเอียดสนับสนุน โดยที่ผู้เรียนจะต้องอ่านบทอ่านนั้นอย่างละเอียด เพื่อนำรายละเอียดของบทอ่านมาใส่ในแผนภาพ โดยรายละเอียดจะต้องสัมพันธ์กับหัวข้อย่อยที่จัดไว้แล้วโยงเส้นเพื่อเชื่อมโยงรายละเอียดสนับสนุนเข้ากับหัวข้อย่อย

ผู้วิจัยจึงแบ่งการทำแผนภาพโครงเรื่องในการวิจัยครั้งนี้ออกเป็น 5 รูปแบบให้สอดคล้องตามลักษณะโครงสร้างข้อเขียนที่ใช้ในบทอ่าน 5 ประเภทดังนี้

1. บทอ่านประเภทบรรยาย ใช้รูปแบบแผนภาพแสดงความหลักและรายละเอียด
2. บทอ่านประเภทเปรียบเทียบ ใช้รูปแบบแผนภาพแสดงการเปรียบเทียบ
3. บทอ่านประเภทลำดับความ ใช้รูปแบบแผนภาพแสดงลำดับเหตุการณ์
4. บทอ่านประเภทเหตุ - ผล ใช้รูปแบบแผนภาพแสดงเหตุ-ผล
5. บทอ่านประเภทปัญหาและข้อแก้ไข ใช้รูปแบบแผนภาพแสดงปัญหาและข้อแก้ไข

สรุปได้ว่า ในการจำแนกรูปแบบของแผนภาพโครงเรื่อง มีหลายประเภทขึ้นอยู่กับลักษณะงาน หรือโครงสร้างข้อเขียน ผู้อ่านจะเขียนแผนภาพโครงเรื่องได้ถูกต้องนั้น ต้องมีความเข้าใจโครงสร้างข้อเขียนแต่ละประเภท

ประโยชน์ของการทำแผนภาพโครงเรื่อง

การทำแผนภาพโครงเรื่องมีประโยชน์การเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยบูรณาการความรู้เดิมกับความรู้ใหม่
2. ช่วยพัฒนาความคิดรวบยอดให้ชัดเจนขึ้น
3. ช่วยเน้นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง
4. ช่วยพัฒนาการอ่าน การเขียนและการคิด
5. ช่วยวางแผนในการเขียนและการปรับปรุงการเขียน
6. ช่วยในการอภิปราย

7. ช่วยวางแผนการสอนครู โดยการสอนแบบบูรณาการเนื้อหา

8. เป็นเครื่องมือในการประเมิน (กรมวิชาการ, 2544)

และในการสอนอ่านโดยการทำแผนภาพโครงเรื่องจากบทอ่านก็มีประโยชน์หลายประการอีกด้วย

1. สามารถใช้เสนอบทเรียน สรุปบทเรียน หรือบททวนบทเรียน

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการจัดระบบความคิดต่าง ๆ ในบทอ่านและเห็นความสัมพันธ์ของความคิด

3. ช่วยให้การเรียนการสอนของครูและนักเรียนเป็นไปอย่างมีจุดหมาย

4. การทำแผนภาพโครงเรื่องสอนให้ผู้เรียนคิดอย่างมีระบบและเข้าใจเรื่องได้รวดเร็ว (กรมวิชาการ, 2538)

จากประโยชน์ของการทำแผนภาพโครงเรื่องจากบทอ่าน จะให้ผลดีแก่ครูและนักเรียน ทั้งยังเป็นการฝึกจัดระบบความคิด ทำให้ผู้อ่านพัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและหารายละเอียดในบทอ่านได้เป็นอย่างดี

แบบฝึกทักษะการอ่าน

ความหมายของแบบฝึก ได้มีผู้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ดังนี้

กรมวิชาการ (2535) ได้ให้ความหมายของแบบฝึกไว้ว่า แบบฝึกเป็นสื่อที่มีไว้ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะ และความแตกฉานในบทเรียนแบบฝึกที่ดีควรต้องให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของผู้เรียน

อ้อมน้อย เจริญธรรม (2536, หน้า 54) กล่าวถึงแบบฝึกไว้ว่า หมายถึง สื่อการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนมีความชำนาญ แม่นยำ ในการเรียนรู้นั้น ๆ และก่อให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ประยงค์ งามจิต (2533, หน้า 41) ให้ความหมายของแบบฝึกว่า เป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะแบบฝึกสามารถฝึกทักษะทางภาษาได้ทุกด้าน แบบฝึกช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาอย่างกว้างขวาง

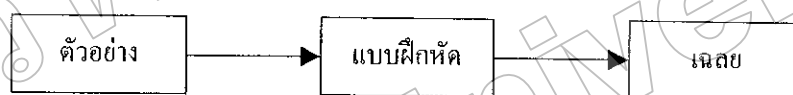
แบบฝึกเป็นสิ่งที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ เพราะแบบฝึกสามารถฝึกทักษะทางภาษาได้ทุก ๆ ด้าน การใช้แบบฝึกที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดจะช่วยทุ่นเวลาในการสอนเรื่องกฎเกณฑ์ การยกตัวอย่างและยังเป็นการวัดผลการเรียนการสอนในแต่ละเรื่องด้วย ถ้านักเรียนมีโอกาสได้ฝึกหัดจนเกิดความเข้าใจจริง ๆ แล้ว แบบฝึกจะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ เนื่องจากรูปแบบฝึกเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างมี

จุดมุ่งหมายแน่นอน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียน ได้ดีและสามารถนำการเรียนรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายกันได้ (วีระ ไทยพานิช, 2528, หน้า 11)

จากความหมายและความสำคัญของแบบฝึกดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำจริงเป็นประสบการณ์ตรงของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน สามารถเรียนรู้และจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีและนำการเรียนรู้และความรู้ที่ได้นั้นไปใช้ในสถานการณ์อื่นที่มีลักษณะคล้ายกันได้

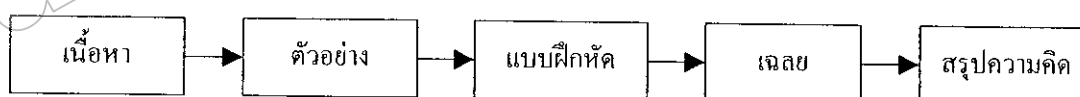
รูปแบบของแบบฝึกตามโครงการส่งเสริมสมรรถภาพการสอน (Reduced Instructional Time: RIT) มี 2 รูปแบบ (มานะ สกุลภักดี, 2521, หน้า 241) คือ

แบบที่ 1 คือ แบบฝึกทักษะ เป็นวิธีการที่นำไปใช้สอนในวิชาทักษะ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ โดยมีรูปแบบการนำเสนอสิ่งที่เป็นองค์ประกอบหรือโครงสร้างของการฝึกทักษะตามลำดับดังนี้ คือ

ภาพที่ 10 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของแบบฝึกแบบที่ 1

แบบที่ 2 เป็นแบบฝึกที่ใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเป็นวิธีการสอนที่จะนำมาสอนในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีการนำเสนอสิ่งที่เป็นองค์ประกอบหรือโครงสร้างของแบบฝึกตามลำดับดังนี้

ภาพที่ 11 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของแบบฝึกแบบที่ 2

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบฝึกทั้งสองแบบนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยออกแบบให้มีเนื้อหาและตัวอย่างที่ชัดเจนเพื่อใช้ศึกษาเป็นแนวทางในการทำแบบฝึกต่อไป โดยออกแบบให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ ออซูเบล

(สุรางค์ โค้วตระกูล, 2541) ทฤษฎีการเรียนรู้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรับรู้ที่มีความหมาย ผู้เรียนจะเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งที่จะได้เรียนรู้ ผู้เรียนจะเชื่อมความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่เก็บไว้ในความทรงจำและมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้ใหม่จนสามารถนำมาใช้ในอนาคตได้ ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งแจ้งเป้าหมายให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนตระหนักและเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ โครงสร้างชุดฝึกทักษะการอ่าน เพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนภาพโครงเรื่อง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จึงประกอบไปด้วย

ภาพที่ 12 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของแบบฝึกที่ใช้ในการวิจัย

หลักการสร้างแบบฝึก จะต้องคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนการสอน โดยจะต้องจัดให้เหมาะสมกับเวลา ความสนใจของนักเรียนและมีความหลากหลาย เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อหน่าย รวมทั้งเป็นการส่งเสริมความคิดของนักเรียนด้วยด้วย (รัชณี ศรีไพวรรณ, 2539, หน้า 412)
2. จะต้องตั้งจุดมุ่งหมายของการฝึกทักษะและจัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของการฝึก (ก่อ สวัสดิพานิชย์, 2524, หน้า 20)

3. การสร้างแบบฝึกให้มีความมีประสิทธิภาพ ครูต้องคำนึงถึงตัวนักเรียนเป็นสำคัญโดยดูความพร้อมระดับสติปัญญา ความสามารถ ความเหมาะสมในการใช้สำนวนภาษาตลอดจนเนื้อหาสาระและระยะเวลาในการทำแบบฝึก ซึ่งจะทำให้นักเรียนสนใจที่จะนำเอาแบบฝึกที่ครูสร้างขึ้นมากำหนดข้อบกพร่องหรือส่งเสริมทักษะทางภาษาให้ดียิ่งขึ้น (โรจนา แสงรุ่งรวี, 2531, หน้า 20)

สรุปหลักสำคัญในการสร้างแบบฝึกคือ จะต้องกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการจะฝึกทักษะต่าง ๆ ให้เกิดกับนักเรียน และจัดเนื้อหากิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการฝึกนั้น ๆ โดยจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาและพัฒนาการของนักเรียน นอกจากนั้นยังมีการลำดับขั้นทักษะที่ต้องการฝึกตามลำดับขั้นการเรียนรู้โดยเริ่มฝึกจากทักษะที่ง่ายไปสู่ทักษะที่ยาก ทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจสนใจมีความกระตือรือร้น

จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่าน ที่นำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบฝึกพอสรุปได้ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรคำนึงถึงอยู่เสมอว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจทางภาษาแตกต่างกัน ดังนั้นจึงไม่ควรคาดหวังที่จะให้เด็กทุกคนทำได้เหมือนกันหมด ต้องพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

2. การเรียนรู้โดยการฝึกฝน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ถ้าผู้เรียนได้ฝึกฝนและใช้ทักษะทางภาษาเป็นประจำจะช่วยให้มีทักษะเพิ่มมากขึ้น

3. การเสริมกำลังใจ การเสริมกำลังใจในทางบวกจะเป็นสื่อช่วยให้นักเรียนทราบว่าสิ่งที่ตนแสดงออกไปนั้นถูกต้องเมื่อ นักเรียนทราบว่าตนเองทำได้ถูกต้องก็จะเกิดความภูมิใจและพยายามทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น (สุจิต เพียรชอบ, 2530)

กฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ (Thorndike) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองของผู้เรียนในแต่ละขั้นอย่างต่อเนื่องดังนี้

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) หมายถึง สภาพความพร้อมหรือความพร้อมภาวะของผู้เรียนทางร่างกายและจิตใจรวมทั้งประสบการณ์เดิมตลอดจนความสนใจ ความเข้าใจต่อสิ่งที่เรียน ถ้าผู้เรียนมีความพร้อมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

2. กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) หมายถึง เมื่อผู้เรียนได้ฝึกหัดหรือกระทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความถูกต้อง กฎแห่งการฝึกแบ่งออกเป็น

2.1 กฎแห่งการใช้ (Law of Use) หมายถึง การฝึกฝนการตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่เสมอ เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจะได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้อยู่เสมอจะทำให้เกิดการเรียนรู้มั่นคงถาวรยิ่งขึ้น

2.2 กฎแห่งการไม่ใช้ (Law of Disuse) หมายถึง เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วแต่ไม่ได้นำความรู้ไปใช้ ย่อมทำให้ลืมเลือนความรู้นั้นไปได้

3. กฎแห่งความพอใจ (Law of Effect) หมายถึง ผลที่ทำให้เกิดความพอใจเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ ทำให้อยากจะเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและในทางตรงกันข้าม ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจก็จะทำให้ไม่อยากเรียนรู้เบื่อหน่ายและเป็นผลเสียต่อการเรียนรู้ (อารี พันธุ์ณี, 2534, หน้า 123)

ขั้นตอนการสร้างแบบฝึก จะต้องมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาเพื่อใช้ในการสร้างแบบฝึก
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก
4. สร้างแบบทดสอบโดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและทักษะที่ต้องการจะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้
5. นำแบบฝึกไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่องและคุณภาพของแบบฝึก
6. รวบรวมแบบฝึกเป็นชุดโดยจัดทำคำชี้แจง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531, หน้า 174)

ประโยชน์ของแบบฝึก ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องอาศัยการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ แบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมีผู้เสนอประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังต่อไปนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก
2. ช่วยเสริมทักษะในการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาได้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่วนเสริมและความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถของเขาจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จมากขึ้น
4. แบบฝึกส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
 - 4.1 ฝึกหัดหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ
 - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
 - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. แบบฝึกใช้เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียน
6. การให้เด็กทำแบบฝึกช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันทั่วทั้งที่
7. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้แล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานนักเรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาคัดลอกแบบฝึก ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น (Petty et al., 1963, p. 472)

การทดสอบประสิทธิภาพ หมายถึง การนำแบบฝึกไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงแล้วนำไปทดลองจริง นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเสร็จแล้วจึงผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกมีความจำเป็นเพราะก่อนที่จะนำแบบฝึกไปใช้จริง ครูจะต้องมั่นใจว่าเนื้อหาที่บรรจุไปในแบบฝึกนั้นมีความเหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ มีวิธีการกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพโดยการประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียน 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่องและพฤติกรรมสุดท้าย โดยกำหนดค่าเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2539, หน้า 494)

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีคำนวณหาค่า (E_1) และ (E_2) โดยพิจารณาค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนที่สามารถทำแบบทดสอบประจำชุดฝึกแต่ละชุดและทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจผ่านเกณฑ์ความรอบรู้จากความคิดเห็นร่วมกันของคณะครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสอนมานานตามเทคนิคของแองกอฟตามแนวทดสอบแบบอิงเกณฑ์ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2527, หน้า 122 – 123)

บทบาทของครูในการฝึกทักษะการอ่าน ครูจะต้องเป็นผู้นำทางและช่วยเป็นตัวแบบสำหรับการใช้ทักษะการอ่านเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้เพิ่มพูนทักษะการอ่าน โดยจะต้องมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ (อุทัย ภิรมย์รัตน์, 2533, หน้า 11)

1. มีจุดประสงค์ที่แน่ชัดในการฝึกทักษะการอ่าน
2. มีความรู้และเข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของการอ่านที่จะนำมาฝึกให้แก่นักเรียน
3. มีความเข้าใจในเทคนิคการอ่านที่จะจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการอ่าน
4. สามารถใช้กลวิธีการอ่านด้วยตนเอง
5. เป็นพี่เลี้ยงที่เข้าใจปัญหาและความสามารถของนักเรียนในชั้นเรียน

นักการศึกษาของต่างประเทศได้แนะนำวิธีการที่ครูสามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อนที่ครูจะนำเรื่องสั้นที่ครูคัดเลือก โดยครูเป็นผู้แนะนำให้คำวิพากษ์วิจารณ์เรื่องนั้นก่อน
2. ครูแนะนำให้นักเรียนหาความหมายจากประโยคหลักและฝึกให้นักเรียนเลือกประโยคใจความสำคัญจากข้อความในย่อหน้าที่อ่าน
3. ให้นักเรียนฝึกตั้งคำถามจากข้อความที่อ่าน
4. ให้นักเรียนเปลี่ยนชื่อเรื่องของข้อความเป็นคำถามซึ่งคาดว่าจะสามารถหาคำตอบได้จากชื่อเรื่องของข้อความที่ได้ตั้งไว้ Dallman (1966 อ้างถึงใน ศศิธร อินตุน, 2535, หน้า 19)

สรุปได้ว่าแบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอ่านเพื่อความเข้าใจเพราะจะทำให้นักเรียนมีความสามารถในการจับใจความสำคัญ หาประเด็นหลัก และรายละเอียดสนับสนุนเรื่องที่อ่าน ตอบคำถามการลำดับเรื่องราวหรือเหตุการณ์การระบุข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นตามเหตุผลของข้อมูล การระบุความสัมพันธ์ของข้อความต่างๆ และการสรุปความ โดยจะต้องสร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียน

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบฝึกเป็นเครื่องมือสร้างทักษะความเข้าใจในการอ่าน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเครื่องมือสำหรับการวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากจบการทำแบบฝึกแล้ว คือ แบบทดสอบประจำชุดฝึก และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

การวัดผลและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผล หมายถึง การรวบรวมข้อมูลที่เป็นตัวเลขซึ่งเป็นปริมาณที่มีความหมายเพื่อใช้แทนคุณภาพหรือคุณลักษณะในตัวผู้เรียน โดยต้องการอาศัยเครื่องมือหรือวิธีการต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวม

การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง กระบวนการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กับการวัดผล กล่าวคือเป็นการนำค่าตัวเลขหรือข้อมูลที่ได้จากการวัดผลมาพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ แล้วจึงสรุปหรือตัดสินได้ว่า มีคุณภาพเป็นอย่างไร

การทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ

1. การทดสอบแบบอิงกลุ่มหรือการวัดผลแบบอิงกลุ่ม เป็นการทดสอบที่เกิดจากความเชื่อในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล การทดสอบแบบนี้ยึดคนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบ โดยพิจารณาคะแนนผลการสอบของบุคคลเทียบกับบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม คะแนนจะมีความหมายก็ต่อเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนของบุคคลอื่นที่สอบด้วยข้อสอบฉบับเดียวกัน จุดมุ่งหมายของการทดสอบแบบนี้ก็เพื่อจะกระจายบุคคลทั้งสองกลุ่มไปตามความสามารถ
2. การทดสอบแบบอ้างอิงเกณฑ์หรือการวัดผลแบบอ้างอิงเกณฑ์ เกิดจากแนวความคิดในเรื่องการเรียนเพื่อรอบรู้ โดยยึดหลักการว่าในการเรียนการสอนจะต้องมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดประสบความสำเร็จในการเรียน แม้ว่าผู้เรียนจะมีลักษณะแตกต่างกันก็ตาม แต่ทุกคนได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาไปถึงขีดความสามารถสูงสุดของตนเอง โดยอาจใช้เวลาแตกต่างกันในแต่ละบุคคล (อารมณ เพชรรัตน์, 2527)

แบบอ้างอิงเกณฑ์ จำแนกได้ 2 ประเภทดังนี้

1. แบบทดสอบอิงจุดประสงค์ เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่สร้างขึ้นโดยยึดจุดประสงค์รายวิชา ส่วนมากจะมีการกำหนดระดับเกณฑ์หรือมาตรฐานเพื่อบ่งชี้ระดับความรู้ของผู้สอบ ซึ่งมักจะใช้คะแนนจุดตัดของแบบทดสอบ
2. แบบทดสอบอิงมวลความรู้ เป็นแบบทดสอบอิงเกณฑ์ที่สร้างขึ้นโดยยึดหลักเฉพาะของมวลความรู้ แบบทดสอบชนิดนี้จะหลีกเลี่ยงการกำหนดคะแนนจุดตัดแต่จะใช้การประมาณ

ความรู้ ความสามารถของผู้สอบที่จะสามารถตอบข้อสอบถูกในประชากรข้อสอบ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2527, หน้า 21-22)

การกำหนดคะแนนจุดตัดโดยใช้ดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญตัดสิน ผู้วิจัยใช้วิธีการหาคะแนนจุดตัดโดยการกำหนดคะแนนจุดตัดจากเนื้อหาสาระของข้อสอบและการหาจุดตัดโดยใช้เทคนิคของแองกอฟดังนี้

1. การกำหนดจุดตัดจากเนื้อหาสาระของข้อสอบ วิธีนี้จะอาศัยระดับความยากของเนื้อหาข้อสอบเป็นตัวบอกคะแนนจุดตัด โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชาหรือครูผู้สอนเป็นผู้พิจารณาเนื้อหาข้อสอบ เพื่อที่จะหาว่าจำนวนข้อสอบที่น้อยที่สุดเป็นเท่าไรที่ผู้สอบจำเป็นต้องตอบถูก เพื่อแสดงความรอบรู้

วิธีการหาคะแนนจุดตัดมีลำดับขั้นดังนี้

1.1 สร้างข้อสอบตามจุดประสงค์หลัก

1.2 นำข้อสอบไปให้ครูผู้สอนพิจารณาความยากของข้อสอบแต่ละกลุ่มที่มีความรอบรู้จะสามารถตอบถูกกี่ข้อ

1.3 นำผลการพิจารณาหาค่าเฉลี่ยและกำหนดเป็นจุดตัด

2. การกำหนดจุดตัดโดยใช้เทคนิคแองกอฟ วิธีนี้อาศัยหลักการของความน่าจะเป็นที่นักเรียนซึ่งมีสมรรถภาพขั้นต่ำสุดที่ยอมรับได้ ตอบข้อสอบถูกโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชาหรือครูผู้สอนพิจารณาค่าความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบถูกโดยมีวิธีการหาคะแนนจุดตัดมีลำดับขั้นดังนี้

2.1 นำข้อสอบทั้งหมดไปให้ครูผู้สอน 3 คน พิจารณาเนื้อหาข้อสอบและความยาก โดยประมาณว่าถ้านักเรียนที่มีสมรรถภาพขั้นต่ำสุดตามเนื้อหาข้อสอบจะมีความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบแต่ละข้อถูกเป็นเท่าไร

2.2 นำค่าความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบถูกมาหาค่าเฉลี่ยและกำหนดเป็นคะแนนจุดตัด

การกำหนดคะแนนจุดตัดที่กล่าวมาเป็นการกำหนดโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหลาย ๆ คนมาเฉลี่ยจะช่วยให้ผลเชื่อถือได้และถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้านเวลาและลักษณะของข้อสอบที่ยึดเนื้อหาหรือจุดประสงค์เป็นพื้นฐานด้วย (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2527)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้แบบฝึกพัฒนาทักษะด้านการอ่าน

ในการพัฒนาทักษะด้านการอ่านโดยใช้แบบฝึก ได้มีนักการศึกษาทำการวิจัยไว้ดังนี้

พิมพ์พร อุทัยเลิศ (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกับไม่ใช้แบบฝึก จำนวน 68 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ไม่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะการอ่าน

สายสุณี สกุลแล้ว (2534) ได้สร้างชุดฝึกทักษะทางการอ่านภาษาไทยเพื่อจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดมหาบุศย์ (พิทักษ์ ถาวรคุณ) จำนวน 105 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีคะแนนทดสอบสูงกว่าก่อนการใช้ชุดฝึกทักษะการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศศิธร อินดุ่น (2535) ได้สร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2534 จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.30/84.33 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนความก้าวหน้าของการอ่านจับใจความสำคัญระหว่างก่อนเรียนหลังเรียนพบว่ามีคะแนนเฉลี่ยของความก้าวหน้าสูงขึ้น

พิทักษ์ เมฆอรุณ (2543) ได้สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อการเข้าใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์การหาประสิทธิภาพ 80/80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนบ้านถ้ำจระเข้ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกทักษะการอ่านเพื่อการเข้าใจความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.40/84.00 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อการเข้าใจความนี้มีผลสัมฤทธิ์ในสมรรถภาพการอ่านในใจสูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนโครงสร้างข้อเขียน

ในการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างข้อเขียน ได้มีนักการศึกษาทำการวิจัยไว้ดังนี้

Bartlett (1979) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โครงเรื่องของข้อเขียนแก่นักเรียนเกรด 9 จำนวน 325 คน โดยให้นักเรียนบ่งชี้และใช้โครงเรื่องของข้อเขียน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ใช้โครงเรื่องในการอ่านสามารถจดจำเรื่องราวที่อ่านได้มากกว่านักเรียนที่ไม่ได้ฝึกใช้โครงเรื่อง

Meyer and Freedle (1984) ได้ศึกษาผลของการสอนโดยใช้โครงสร้างข้อเขียนประเภทต่าง ๆ ที่มีต่อการจำเนื้อหาการอ่าน โดยให้นักศึกษามหาวิทยาลัย 4 กลุ่ม อ่านบทอ่านที่มีโครงสร้างข้อเขียน 4 ประเภท คือ ประเภทเปรียบเทียบ ประเภทเหตุผล ประเภทปัญหา-ข้อแก้ไข และประเภทบรรยายคุณลักษณะ โดยที่แต่ละกลุ่มอ่านบทอ่านที่มี โครงสร้างข้อเขียนต่างกัน หลังจากนั้นทำการทดสอบ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่อ่านบทอ่านประเภทเปรียบเทียบ และเหตุผล จำเนื้อหาที่อ่านได้ดีกว่าบทอ่านประเภทบรรยายคุณลักษณะ และปัญหา-ข้อแก้ไข ผู้วิจัยสรุปว่า ความแตกต่างของโครงสร้างข้อเขียนในบทอ่านต่าง ๆ มีผลต่อการเรียนรู้และจดจำเรื่อง

Slater and Piche (1985) ศึกษาผลของการสอนนักเรียนระดับ 9 จำนวน 224 คน ให้รู้จักโครงสร้างความเรียง โดยให้อ่านข้อเขียน 4 แบบ คือ ข้อเขียนแบบเปรียบเทียบ ข้อเขียนแบบบรรยาย ข้อเขียนแบบเหตุผล และข้อเขียนแบบปัญหา-ข้อแก้ไข โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มเพื่อใช้วิธีสอน 4 แบบ กลุ่มทดลองแรกสอนโดยใช้แผนผังแสดงโครงสร้างของเนื้อเรื่อง กลุ่มทดลองที่สองสอนโครงสร้างแต่ไม่ใช้แผนผัง กลุ่มควบคุมกลุ่มแรกสอนโดยให้จดโน้ตย่อ กลุ่มควบคุมที่สองสอนโดยไม่ให้จดโน้ต ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มมีความสามารถในการอ่านเพิ่มขึ้น สามารถอ่านเรื่องเข้าใจง่ายขึ้น และจำเรื่องได้มากขึ้นด้วย

Gould (1987) ทำการวิจัยเรื่องผลของการปูพื้นฐานความรู้และการสอนโครงสร้างข้อเขียนที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน และการจดจำเรื่องของนักเรียนระดับมัธยมศึกษากลุ่มทดลองได้รับการสอนให้รู้จักสังเกตและใช้ความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างข้อเขียน 4 ประเภท ส่วนควบคุมสอนโดยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนให้นักเรียนรู้จักคุ้นเคยกับโครงสร้างข้อเขียน ช่วยให้นักเรียนอ่านบทอ่านได้เข้าใจและสามารถระลึกเนื้อเรื่องที่อ่านได้ดีกว่า นักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนด้วยวิธีดังกล่าว นอกจากนั้นผลการวิจัยยังพบว่า ข้อเขียนเชิงปัญหาและการแก้ไข กับข้อเขียนเชิงเหตุผล จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนระลึกเรื่องราวได้อย่างมีระบบมากกว่า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำแผนภาพโครงเรื่อง

ในการสอนอ่านโดยการทำแผนภาพโครงเรื่อง ได้มีนักการศึกษาทำการวิจัยในเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้

นภคณ ปู่ชูประเสริฐ (2533) ทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการอภิปรายและการทำงานแผนภาพโครงเรื่องที่อ่าน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองเรียนด้วยการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่าน ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนด้วยการอภิปราย ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนด้วยการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่าน สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการอภิปรายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษณีย์ วรรณจิต (2536) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และ เจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิค การสร้างไคอะแกรมกับการสอนอ่านตามคู่มือครู โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง เรียนโดยใช้เทคนิคการสร้างไคอะแกรม กลุ่มควบคุม เรียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความ เข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและเจตคติ ต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลอง และ กลุ่มควบคุม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิรดี ทักธการ (2538) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจการอ่านภาษาไทยของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านและเรียนโดยการเขียนเรื่องจาก บทอ่านโดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่องที่ อ่านกลุ่มทดลองที่ 2 เรียนด้วยการเขียนเรื่องจากบทอ่าน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่เรียนโดยการทำ แผนผังสรุปโยงเรื่องที่อ่านมีความเข้าใจในบทอ่านทั้ง 5 ประเภท สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยการเขียน เรื่องจากบทอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ธวัช บูชาจันทร์กุล (2541) ได้ศึกษาการพัฒนาสร้างแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านในใจ โดยใช้แผนภาพ (Mapping) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 84 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 6 หน่วย ใช้เวลาในการทดลองสอน 36 คาบ คาบละ 20 นาที ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านในใจโดยการสร้างแผนภาพมีประสิทธิภาพ 80.91/80.13 ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ผลต่างหลังจากสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติระดับ .01

Russell (1988) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่องเป็นแบบฝึกหัด ชนิดเติมคำ ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับ 4 จำนวน 132 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนโดยการทำแผนผังด้วยตนเองหลังจากอ่านเรื่องกลุ่มที่สองเรียนโดยการเติมข้อความ ลงในแผนผังที่ครูสร้างขึ้น กลุ่มที่สามเรียนด้วยการตอบคำถามหลังจากอ่านเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้แผนผังสรุปโยงเรื่องด้วยตนเอง แตกต่างจาก กลุ่มที่เรียนด้วยการตอบคำถามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Alvermann (1988) ทำการศึกษาถึงความสามารถในการจำใจความสำคัญของบทอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนโดยใช้แผนผังสรุปโยงเรื่อง เป็นเวลา 14 วัน กลุ่มที่สองเรียนด้วยวิธีเดียวกับกลุ่มแรกแต่ใช้เวลา 7 วัน กลุ่มที่สามไม่ได้เรียน โดยใช้แผนผังสรุปโยงเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบวัดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนด้วยแผนผังสรุปโยงเรื่องเป็นเวลา 14 วัน สามารถจำและ ถ่ายทอดใจความสำคัญในบทอ่านได้มากกว่านักเรียนอีก 2 กลุ่ม

Pinter (1981) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการทำเรื่องที่อ่านให้ง่ายขึ้นและกระบวนการสอนที่มีต่อการอ้างอิงของนักเรียนระดับ 5 ที่ด้อยความสามารถในการอ่าน โดยใช้กลวิธีชี้แนะการอ่านกับการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่าน และกลวิธีชี้แนะการคิดในการอ่านกับการทำแผนภาพโครงเรื่องที่อ่าน ผลการวิจัยพบว่า การทำเรื่องที่อ่านให้ง่ายขึ้นไม่มีผลต่อการอ้างอิงของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่พบว่ากลวิธีชี้แนะการคิดในการอ่านกับการทำแผนภาพโครงเรื่องอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Sinatra, Stahl-Gemake and Morgan (1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนที่พิการทางกาย จำนวน 27 คน ระหว่างกลุ่มที่สอนให้ทำแผนภาพโครงเรื่องก่อนการอ่าน และการอภิปรายก่อนการอ่านผลการวิจัยพบว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตของการสอนแบบทำแผนภาพโครงเรื่องก่อนการอ่านแตกต่างจากการสอนแบบอภิปรายก่อนการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Jones (1984) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้แผนภาพโครงเรื่องที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับ 5 จำนวน 120 คน แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนโดยการทำแผนภาพโครงเรื่อง อีกกลุ่มหนึ่งเรียนโดยใช้วิธีสอนตามปกติ ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยให้นักเรียนทำแผนภาพโครงเรื่องมีผลทำให้การเรียนรู้ศัพท์ และความเข้าใจในบทอ่านชนิดการเล่าเรื่องดีขึ้น

Brown (1990) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับ 2 โดยการทำแผนผังสรุปโยงเรื่อง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 2 จำนวน 20 คน ที่ด้อยความสามารถในการอ่าน โดยใช้เวลาในการทดลอง 10 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง ก่อนการอ่าน ระหว่างอ่าน และหลังการอ่านเพิ่มมากขึ้น